Број 137. У Новом Саду, у среду 20. јуна 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2.
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. јула 1907. године отварамо нову претплату на трећу четврт.

„Застава“ излази два-пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура.** — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом, стаје **9 круна 75 потура.**

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народне радикалне странке и молимо све пријатеље ли та да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Застава“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно.** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.**

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом.**

Нови претплатници који одма пошљу своју претплату **за трећу четврт** 1907. **добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист**

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију

У Новом Саду, јуна 1907.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Социјалисте и народности.

Могли смо написати: социјалисте, народно ти и краљ, јер је ово дана била о томе реч на конгресу Немаца, социјалиста у Будимпешти

На томе конгресу био је посланик аустријског државног сабора Пернерсторфер Он је социјалиста и њега су послале аустријске социјалисте, да их заступа

Пернерсторфер је говорио три пута на конгресу и оно што је говорио необично је запажено. То што је говорио, значи читав преокрет у социјалистичкој историји аустријских и угарских социјалиста.

Пре свега хоћу да споменем како су угарске социјалисте (међународне социјалисте) увек ударале по народностима. Они до душе имају у свом програму 2 реда о некој равноправности, али им је то била девета брига. Они називаху народности шовинистима. Њихов лист „Непсава“ донео је још пре две недеље чланак, у коме вели, да међу социјалистима и народностима не може да дође до савеза Народности су шовинисте и т д

Данас долази из Аустрије Пернерсторфер, као заступник аустријских социјалиста. И шта говори он? Прво је хвалио Немце, као највећи немачки шовен Немци су створили научни социјализам: Маркс и Ласал. За тим социјализмом иде свет Немци су пронели социјализам широм света Немци су почели да шире социјализам и у Угарској и њему је мило што су Немци и данас у социјалистичкој странци.

За тим је говорио Пернерсторфер о социјалистичкој странци у Аустрији И приказао је да тамо данас нема једне социјалистичке странке. Тамо има 6 народносних социјалистичких странака Свака народност има своју социјалистичку странку и свака је та странка автономна, свој господар Кад н. пр. чешка социјалистичка странка хоће што да уради, споразумева се с другима, ако не може да се споразуме, слободно јој је да ради шта хоће

Пернерсторфер је дакле признао, како је народносно питање чак и међу аустријским социјалистама било јаче од свега другог. Он је тражио да и социјалисте у Угарској „у првом реду узму у рачун језичне прилике и задовоље их“.

За тим је говорио о крајњој цели социјализма. И рекао је: Ми смо социјалисте против државе. Ми у држави гледамо само начин којим се угњетава раднички народ. (Ово до душе више личи на Мостов анархизам, но на научни социјализам.) Но и ако смо против државе, то нас не задржава да одемо по кад-кад у краљев двор. Наша крајња цел је да разбијемо данашње друштво, али имамо ми и у садашњости да радимо. Морамо се бринути и за данас не само за будућност. А ко не уме да нађе везу између садашњости и будућности, тај је рђав политичар И велики немачки песник Гете је казао: „Најглавније је, шта ћеш данас радити“.

Затим је похвалио краљеву политику. Краљ је држао с народом против племства и црквених великодостојника. Краљ је био за опште тајно гласање. То је његова велика заслуга Кад се влада и краљ слажу са оном политиком, која се допада социјалистама, добро Ако се то промене социјалисте ће се опет расрдити

Кад је била реч о томе, да се разни народи Угарске обавесте о социјализму, онда је и опет говорио Пернерсторфер. Из његовог се говора види двоје. Прво да је социјалистичка странка до сад грешила у народносном питању. Друго, да он не рачуна много с тим, да из земљорадника истеше социјалисте, јер то до сад нигде није било. Он је и раније говорио, а у Угарској код Немаца, Мађара и Словака има највише социјалиста, код других слабије јер код других нема толико индустрије, фабричких радника.

Што се тиче народносног питања рекао је Пернерсторфер ово: Данас је овде (у Угарској) први пут реч да се између народносних странака и социјалиста треба да утврди свеза. Може бити да ће нашим социјалистичким при-

ПОДЛИСТАК.

Београдско певачко друштво »Станковић« у Новом Саду.

Саопштио: Теодор Вајић.

Нови Сад, поред многих других болести пати још и од тога, да се у њему не може да створи иоле боље и савршеније певачко друштво. Покушавало се и покушавало, али узаман. С тога долазак каквог доброг певачког друштва очекује онај доста мали број Новосађана, који имају смисла за лепо корско певање, са радосним нестрпљењем. Ево и овом приликом дочекани су мили београдски гости певачи „Станковића“ са ретким одушевљењем и љубављу. Заступници свих певачких дружина, дичне наше соколице уз леп број скупљеног грађанства дочекаше на станици Београђане. После поздравног говора најстаријег члана, председника одбора за дочек Београђана, г. Ф. Брука, управитеља трговачке школе и председника мађарског певачког друштва „Dalárda“ као и говора г. проф. Јована Живојновића председника певачког друштва „Невен“, разлегала се станица од бурног „Живели“, „Éljen“. А после отпоздрава г. Петра Милојевића свештеника, потпредседника „Станковића“, отпевали су Београђани „Живели, многа љета живели“. После овог искреног и свечаног поздрава и отпоздрава кренула се импозантна поворка пешке у варош. „Станковићевци“ окићени српским тробојкама а сва новосадска певачка друштва својим значкама.

Пре подне су „Станковићевци“ појали у цркви, а после цркве отишли су на подворење г. епископу Митрофану Шевићу. На подне је био заједнички ручак у „Белој лађи“, где су били уз Београђане и заступници свих певачких дружина новосадских заједно са гостима са стране. Разуме се, пало је много лепих и искрених здравица. После ручка је омладина играла све до концерта. После подне у 4 сата био је концерт у великој дворници „Хотела Мајера“. После концерта продужено је весеље у „Белој лађи“ све док није дошло време да се гости на станицу испрате. Као и дочек тако и опроштај био је дирљив и свечан. Станица се поново разлегала српским, мађарским и немачким опроштајним песмама. „Јелте жао што се растајемо“ дирљиво се хорило на све стране. А кад се воз кренуо и кад се почеше мараме лепршати, пао је не један уздах од стране наших певача. Симпатични Београђани и још лепше Београђанке ваљадани не слуте, како је многима тежак био опроштај

Вештије перо лепше ће описати низ многих лепих и искрених утисака тога дана Ја ћу се пак више позабавити уметничким утисцима „Станковићеваца“. Уверен сам, да су „Станковићевци“ сити стереотипних фраза познатих типова „музичких критичара“, који у нас Србаничу као печурке и знам да ће им милија бити искрена реч. Ја ћу за то бити искрен.

При оцени певања певачког кора приватног (дакле не н пр. позоришног оперског и т д.) морају се узети у обзир многи и многи споредни елементи, који утичу на живот друштва, певачки материјал и т. д. Спрема певача време које се проведе у учењу, бројни однос појединих група гласова, карактер појединих гласова, затим боја гласова, па донекле и манири у певању, и на послетку позната слаба страна нашег друштвеног живота т. ј. несмисао за праву потребну дисциплину, све то утиче на кор приватан тако, да донети стварну пресуду а не обазрети се на све те елементе значи донети или неправедну лошу оцену, или незаслужени панегирик.

Као увод у оцену певача „Станковићеваца“ морам нагласити унапред да је група певача који су били у Новом Саду са малим изузетком тек лане наново састављена, јер „Станковићевци наново су такође оживели од како им је за коровођу дошао г Сташа Бињички. У том хору мало их је старих чланова него су махом млади чланови Сопрани су управо „регрути“. Већина је у кратким сукњама Материјал је дакле: млади сопрани — алтови добри тенори излумповани, басови релативно врло добри. Тенора па и басова има више него што би према сопрану и алту потребно било. С тога кад се јако шта поји мушки кор према сопрану и алту и

сталицама изгл дати чудновато, што ми као међународна странка говоримо тако озбиљно о народносном питању Али међународност не значи бити без народа, нити против народа. Сваки социјалиста је дужан да помаже ономе ко је потиштен а да и не пита о том потиштеноме: коме сталежу припада, којој вери, коме народу, којој странци.

(Читаоци „Заставе“ ће се сећати да смо ми увек до сад пребацивали социјалистама у Угарској да они о народносном питању не говоре са социјалистичког гледишта, и да оно није прави социјализам Пр ур. „З.“)

Затим је говорио Пернерсторфер против шовинизма. Он је река , да су мађарске шовинисте најгоре шовинисте на свету. И тада је рекао ово: Докле год буде имао владу у рукама највиши слој шовиниста, неће бити у Угарској могући ни материјални ни умни напредак. (Зар није увек истицано у „Застави“, да се мора решити народносно питање, ер док се оно не реши смета свему друг ме. Пр. ур. „Заст.“)

Још је Пернерсторфер рекао: Не може се један народ просветити на туђем језику. Култура се може једном народу усадити само на његовом матерњем језику. Треба да дође демократизам. А ви ћете доживети буђење народности, оних народности, које немају св је повеснице, и који су до сад били у буновном сну. Ви ћете дочекати да ће се подићи те народности а социјалисте треба да стану уз те народности. Ми живимо у добу велике народносне узрујаности, сваки народносни део брани своју кожу. Тако је, као да ти народи осећају да је њихова народносна тековина, њихов језик, њихова култура, таква својина њихова која је света. Кад би Мађари ставили се на чело демократског покрета, могли би да очувају пре ласт и могло би се можда догодити, да се народности одреку с ојевољно своје народности. (Зар оних „светиња?!“ Пр. ур „Заст “)

Конгрес је донео после тога закључак у овој ствари. Известилац Јосиф Сакс рекао је: „У интересу је раденог народа да се не угњетавају народности. Зато их треба штитити против бруталности у сабору. Уједно се треба старати, да се радници појединих народности поуче о њиховим интересима. У овом правцу је донета и резолуција.

Мађарска штампа је жестоко напала Пернсторфера како је могао доћи из Беча као гост и бунити против Мађара Многи су жалили, што га није полиција одмах протерала Но полиција је била мирна — Пернерсторфер је говорио други дан на великом збору о општем тајном гласању.

Ми смо донели ову ствар доста опширно Ми видимо овде преокрет код социјализма. Али не можемо да превидимо оно што је тако видно.

Пернерсторфер је више пута спомињао краља, с којим се данас социјалисте слажу у великом питању. Он долази из Беча и говори о буђењу и устајању народа. А доноси поруку социјалистама: Кад народности устану, социјалисте треба да их помажу.

И ово показује, да се спремају важни догађаји. Отворимо четворе очи.

Политички преглед

Хашка конференција. Чланови хашке конференције мира посетили су и представљени су краљици Вилхелмини, која их је врло пријатељски предусрела. Како један члан конференције рече, радосна је врло појава, да се међу члановима нису створиле до сад никакве политичке групе Сви опште међу собом пријатељски У Хаг је стигао корејански принц Тијинг Шији и поднео је писмени протест свима члановима хашке конференције, што корејанска влада није позвата у конференцију по што Јапанци насилно уништују суверенство Кореје. Принц Тијинг умолио је председника хашке конференције да га прими, но Нелидов је одговорио да то не може чинити, јер може само она изасланства примити, која имају званичну улазницу од низоземске владе

Спор између Угарске и Хрватске и Славоније

Борба хрватскославонских посланика у угарском сабору против железничарске прагматике у пуном је јеку. Мађари се уздају, да хрватскославонски посланици неће моћи дуго ту борбу издржати, али ће се преварити у рачуну. Уздање угарске владе, да ће ова борба за десетак дана престати, може се растумачити само тиме, да ће се распустити и угарски и хрватскославонски сабор Међутим, као што смо већ јавили, српско-хрватска коалиција пренеће борбу и у Хрватску и Славонију, те ће бојкотовати све, што долази из Угарске. — О бану Раковцајију и његову раду у Загребу нема новијих вести.

Угарски сабор.

Јучерашња седница посланичке куће била је врло бурна. Завршена је расправа о натпису и требало је гласати Хрватско-славонски посланици тражили су поименично гласање, а 20 посланика из независњачке и уставне странке тражили су, да се гласање обави на почетку данашње седнице. Прешло се према томе одмах на први одељак Хрватскославонски посланици поднели су и при расправи првог одељка многе предлоге, којима једни траже, да се тај одељак измене, а други да се изостави. Председник саборски скоро сваком хрватскославонском посланику одузимао је реч, што је изазивало хрватскославонске посланике, да говоре о пословнику. Цело расправљање текло је посред највеће вике, кад један мађарски посланик довикну према Пери Магдићу: Свињо! Ово изазове још ужаснију вику Хрватскославонски посланици у оправданом раздражењу скочише са својих места, протестоваху против тог, да се најблаже изразимо, непарламентарног израза и тражили су, да председник упути дотичног посланика на ред. Мађари посланици довикивали су хрватскославонским посланицима погрдне речи, као пси, безобразници и др. Нарочито се у томе „одликовао“ Олаји, Пожгаји и Њари. Председник мораде прекинути седницу и наредити одмор За време одмора грдње су и даље трајале и једва је председнику Јусту и осталим умеренијим посланицима пошло за руком, да у неколико стишају узрујаност.

После одмора председник упућује на ред посланика Петра Ференбаха, јер је он довикнуо ону реч: свиња. Расправа се нешто мирније наставља, али не за дуго. Кад је дошао на ред посланик Љуба Бабић-Ђалски, да говори, још није ни отпочео свој говор, а председник му одузме реч и прозове другог говорника. Овај поступак председников поново је оправдано разгневио хрватско славонске посланике, те је више њих тражило реч, да говоре о пословнику, а после затражаше тајну седницу.

На тајној седници је посланик Поповић изнео, да су зато тражили тајну седницу, што је председник против саборских правила удузео реч Ђалском и што није усвојио предлог Лорковићев. Потпредседник Раковски брани се да је поступио према пословнику. После говора Холовљева закључена је тајна седница.

У продуженој јавној седници говорило је још девет хрватско-славонских посланика, који су сви предлагали, да се први одељак измене или изостави Говорили су и чланови српске народне радикалне странке др Ђорђе Красојевић и др Младен Лисавац

Супилова интерпелација.

У последњем свом говору у угарском сабору министар председник Векерле ре-

---

сувише је јак! Пропорција гласова није дакле са свим повољна. Али тако је у свим нашим певачким дружинама Ко ти дође да пева добро дошао. И тако ма било 15 сопрана а 25 тенора мора коровођа да трпи и да учи јер кад би само покушао да за љубав пропорције у кору у појединим песмама искључи на пр. 2—3 певача који нису потребни ти би се нашли увређени, изишли би из друштва, повукли за собом још њих више другова, тако да би резултат коровођевог оправданог поступка био тај, да би остало 15 сопрана а 5 тенора. Опет по старом. Велим, тако је у свим певачким друштвима, јер пропорцију не може коровођа по свом уверењу удешавати, него како случај нанесе. Према овом, нека не буде замерка, него само констатујем, да би тиме поштованим слушаоцима „Станковићеваца“ по што шта можда растумачио, па и оправдао Но важно је то што је дружина „Станковић“ тако новооргани зована управо млада дружина. И кад знамо то, а чујемо ону варедну прецизност у певању, ону лепу тачну и одређену нијансу, ону чисту интонацију. ми се дивити морамо томе успеху и таком певању — Певање „Станковићеваца“ по кад кад је савршено лепо а увек врло добро. Певање им је лако, сигурно, чисто, одређено. Ја се одиста дивим успеху Сташе Бињичког и ако сам га још и пре знао за коровођу са пуно темперамента, укуса и да разуме свој посао. Бињички је из свог кора исцедио све што је могао. И тако рећи за две године створио је од свога друштва у многом погледу најбоље од свих српских певачких дружина које ја познајем. А то је много, врло много. Бињички, као и сви ми можемо се поносити са „Станковићевцима“ који без велике рекламе, без многе новинарске ларме напредују гиганским корацима. И баш та скромност, тај озбиљан рад, то што „Станковићевци“ и њена управа никада није слепо улазила у поједине „песничке и фразерске“ музичке револуције. Та могли би рећи, музичка некомпромитованост, да је права да мислимо да „кад извесни куцне час“ онај мали број реалних музичара и музичких радника преко „Станковића“ покрене без велике ларме, без вике и галаме, не музичку револуцију, него озбиљан стваран покрет. То је сад тим пре могуће што је коровођа „Станковића“ — бар како га ја познајем интелигентан, отмен, спреман, даровит човек, који зна шта хоће који воле да ради, и који може да ради. Уз то Бињички је таког кова човек који се неће поневидити похвалама, а још мање ће се збунити испадима појединих музичких штребера и шврћа а којих у нас има доста То је новосадска публика добро знала Познавала је неке његове композиције са наших светосавских беседа, а и „Станковићевци“ су приказали његове три композиције које су врло лепо примљене биле; па није ни чудо, што је био он управо слављеник и маза тога дана А и право је, јер уметнички успех певања „Станковића“ управо успех је Сташе Бињичког.

Певачко друштво оставило је код Новосађана најлепше успомене Певали су ванредно лепо. Чланови су, а нарочито интелигентни и симпатични потпредседник пречасни госп. Петар Милојевић, који је са својим лепим, смишљеним језгровитим говорима опште поштовање стекао и донекле углед свештенства српског дизао. Много су допринели да нам је заједнички боравак био тако искрен, тако својски и братски. Да, ми Новосађани преко очекивања смо задовољни са Београђанима.

Сад да ли су Београђани са нама Новосађанима задовољни?

Узев у обзир вруће дане и многе друге околности, иако је приређивачки одбор све и сва учинио, иако је било доста много посетилаца, ипак није се могао избећи доста осетан дефицит због огромних издатака Но друкчије није могло бити. Ми се надамо још једном доласку „Станковићеваца“, али тада ће зацело овај успех њихов покренути све оне који волу лепу песму, те да ће се идући пут у великом исправити оно, што је сад недостајало.

„Станковићевци“ дошли и победили. На јуриш су освојили поштовање и симпатију Новосађана и зато у име многих који не могоше доћи овом приликом да их чују, поздрављамо их са: До виђења!

као је, да хрватско-славонски посланици поступају под утецајем са стране и имају везе на страни. Ради те изјаве Векерлове хрватско-славонски посланик Фран Супило убележио је интерпелецију, да пита министра-председника шта је и кога је мислио под тим утецајем са стране Озу интерпелацију као и одговор министра председника са великим интересовањем очекују у политичким круговима.

Вести из места и са стране.

Са соколског слета у Прагу.

Изасланици страних гимнастичких удружења и одбор пашког Сокола пре свега изашли су на гробове оснивачима пашког Сокола, Фигнера и Тирша. Ту је одржан помен покојницима, а за тим је више говорника изнело заслуге покојника. Говорили су и заступници Срба, Хрвата, Руса, Рутена и Американаца и положили су венце на гробове. Гимнастичке вежбе отпочеле су пре подне. Учествовали су чешки и страни соколи. У 4 сата по подне била је свечана вежба, на којој је узело учешћа 8000 соколова. Тај диван призор гледала је многобројна публика, а међу овом беше и министар Пацак, градоначелник Грос, изасланици пашког градског сената и др. Све приказе публика је пропратила бурним тапшањем. Тај дан због изненадне буре, морала је изостати вежба женског сокола и народна светковина. Гостима са стране приређена је вечера на острву Софији. Соколски конгрес почео је у 8 сати из јутра са међународном гимнастичком утакмицом. На овој су учествовала удружења из Белгије, Србије, Хрватске и Славоније, Француске, Луксенбурга и др. Пре подне у 10 сати кренуо се свечани опход из горње нове вароши. У своме походу ишли су изасланици из Србије, Црне Горе, Хрватске и Славоније, Америке, Алжира, Белгије, Луксенбурга, Бугарске, Баварске, Саске, даље из Лондона, Париза, Моравске, Шлезије и најзад чланови 36 соколских удружења из Чешке. Свега их је било око 16 хиљада. Улице, куда су соколи пролазили, биле су украшене заставама, густи редови света посматрали су соколе и срдачно и одушевљено их поздрављали. Опход је ишао до у стару варош. Уз звуке свирке сва соколска удружења прошла су поред магистрата, и за тим се почела разилазити. Гости са стране били су угошћени у великој дворани магистрата. Градоначелник је на чешком, француском и енглеском језику поздравио присутне и захвалио им се на доласку им. Од гостију више сених захвалило на поздраву. По подне на вежбалишту продужена је међународна утакмица. На изложбеном пак пољу била је народна свечаност. — На Грабену пред немачком касином дошло је и до судара између Чеха и немачких ђака. Ту су кордон држали радници, чешке народне демократе. Немачки ђаци хтели су да изазивају, али су зло прошли. Деветорицу их добро измлаташе штаповима, а прошли би и горе, да их полиција није узела у заштиту. Под заштитом полиције склонише се за тим у немачку касину, а родољубиви радници и грађанство на улици певало је „Хеј Словени“. Надути Немци нису више покушавали, да ремете ову словенску свечаност. Оно мало лекције имало је успеха.

На гимнастичкој утакмици свесоколској одређене су ове награде: прва награда досуђена је чешким гимнастичарима; друга француским; трећа белгијским; четврта луксенбуржанским; пета словеначким и шеста мађарским.

Забрањен протестни збор.

Како из Прага јављају тамошњи универзитетски ђаци из Хрватске, хтели су да одрже збор и заузму становиште према најновијим догађајима односно у спору Угарске са Хрватском и Славонијом. Посланици Тресић и Мандић требали су на том збору да говоре. Власт је међутим забранила одржање тога збора, а чешки листови веле, да је последица тој забрани политичке прилике, а не као што се од стране власти вели, што збор није био благовремено пријављен.

Нови војни управник у Босни и Херцеговини.

Бечки лист „Цајт“ пише, да ће на место генерала барона Алборија за заповедника 15. војног кора и војног управника Босне и Херцеговине бити наименован генерал-лајтнант Антал Винцор. Винцор је сада заповедник 5. пешачке дивизије у Оломоуцу.

Нов проналазак Николе Тесле.

Одавно је речено: кроз мрак води пут у светлост, кроз страховито уништавање људскога живота и културних тековина води пут у вечни мир! Први умови човечанства боре се, како да стану на пут ратовима. Мисао није стара и њу нико не може уништити. Кад једном вожња по ваздуху у балонима буде толико усавршена, да ће заменити вожњу по земљи, тада ће поуздано из балона бити наперени топови на непријатељску војску, коју ће одједном уништити експлозивним материјама. Која ли ће држава имати тада рачуна, да опрема велике војске и да у чељусти њене баца милијоне народне замуке!

За пријатеље светскога мира, још је остало нерешено питање: како да се станее на пут страшним поморским бојевима, који упропаасте милијоне пара и хиљаде људи, хранитеља подмлатка.

Србин научник у Америци Никола Тесла, решио је и то питање и како се чује, поднео га и хашкој конференцији.

У једноме листу у Америци Тесла је објавио садржину и смисао свога најновијега проналаска. Он назива тај проналазак Телеаутоматон. То је мали бред од гвожђа, који се може с какве му драго удаљености управљати с помоћу телеграфије без жица, дакле и са обале, ако се брод налази далеко на пучини. Чим се с обалне смотри непријатељска флота, одмах јој се пошаље у сусрет речени телеаутоматон. Кад приспе у близину телеаутоматон, аутоматски потресе водену у масу. На њему је на име укрцано 600 метарских цечената нитроглицерина, који у даноме тренутку, , аутоматски бива спуштен у морску дубину. Чим дође у дубину, нитроглицерин експлодира и по Теслином рачунању учини притисак од 20.000 ататмосфера или од 140.000 тона на сваку квадратну у унчу воде. Услед тог необичног и силног притисиска вода се морска потресе на великој удаљености и тако, да настане прави трус морске воде, услед чега се створе као кула високи валови. Тима се валоловима ништа није у стању одупрети. Они растуре, и, испретурају и потопе и колосалне оклопњаче као о дечије лађице од хартије, те их потопе и пошљу и на морско дно.

Да ли ће после тога још која ја велика држава имати рачуна, да милијоне откида а од уста своје сиротиње за грађење флота, кад овову у трен ока може да уништи т ква мала машиненерија, коју је пронашао славни електричар Тесла! !

Из Теслинога извештаја још се се не може закључити, да је са свим завршио радад на своме новоме проналаску и да ли ће бити у стању, да га уведе у праксу још у каквоме будућем рату. Али, да ће тај Теслин проналазак више користити светском миру, него ли конференција мирира у Хагу, то је више но извесно. Одузмите од народа могућност за ратовање на ето мира. Тесла прети да одузме ту могућност.

Глупости богатагашке.

Колико још и данас мрзе на ја јадне Цонце у слободној Америци, може нам показазати и овај случај, што се десио са славним научењаком професором Боокером, којега и сам председник Русвел одликује назвавши га својим пријатељем. Ц Ц начки професор изразио је жељу, да би ово лето то радо провео на Лонг Исланду. Но глас о томе, то толико је поразио американске богаташе, од којих $^{3}/_{4}$ $^{3}/_{4}$ тамо летује. Милијонери и милијардери не хтедошоше отрпети, да један Цонац, научњак светскогаога гласа, са њима заједно на Лонг Исланду удише јее један ваздух. С места покренуше акцију, да професфесору Боокеру до знања ставе колико им је непријатно његово друштво и нека потражи какво скромромније место за летовање, где својом појавом неће уз узбуњивати нежне осећаје јанкера, милијардера.

Петао, купљен за 25 05 000 круна.

Најновија и најмилија забава ба богатог паришког света је у последње време борба ба петлова. Тако је нека бароница својим гостима приприредила то уживање, да могу гледати борбу петловлова. Међу оним петловима, који су се борили, био јо је један виконта Луја Одинела, за којег је плаћенсено 25.000 круна. Око петлова, који су се борили, г, госпође и господа из највиших паришких кругова на начинише жив ланац и посматрали су с великим ининтересовањем, како се даве петлови и како лети перје из њихових крила. Али у тој борби зло је прошашао петао за 25.000 круна. Њега је оборио други петао и тако му кљуном размрскао главу, да му је мозак попрскао хаљину једне госпође.

„Србобранову“ омлаладинцу.

Казо се напокон. Fugit ad salisalices et vult se ante videri – timida Olympia.

Јавили сте се, г. Ластавица, при правим именом, да вас не стигне шамар „Србобрана“ча“, где се у 128. броју вели: „.....судећи по потпису мора да су ниткови, јер се стиде свога имена“на“. Избјегавши злу с једне стране запали сте опет у у друго долазећи наново са старим, а постављајући и нове, недоказане и неистините тврдње.

Ви, г. Ластавица, између „вишеше колега“, који би имали на радикално демократској пј прокламацији (прокламација, то вам је, знате, оно, ш, што се иначе каже — проглас) по вашој прваШњој тврдњи бити потписани, износите сад имена двојице: То би били гг. Л. Савић и Ст. Магарашевић. Па шта видимо?! Госп. Ст. Магарашевић као ни г. Савић нијесу на прогласу у опће ни потписани. Потписан је напротив само г. М. Магарашевић. На прокламацији су још три прецртана потписа и то — у колико разабрати могу — Јосип Франк, др. Елеговић и „др. Зотлука“, које је потписе један агилни и надобудни члан самосталске организације „кривотворио“. — Иначе је на прогласу све јасно, те бисте све то могли и видјети на том прогласу, који ми је још увек при руци, што сам вас замолио.

Но ви, госп. Ластавица, то учинили нијесте. Зашто? Сувише је јасно. Изгубили би парницу, а до чега вам је — чини се — највише стало, изгубили би базу за даљња подметања, подвале и клеветања.

Згодније је, мишљасте ви, — а горње чињенице су довољни разлози да увјере, да је баш тако —, згодније је поставити за подлогу „рекла-казала“, „изјавила-очитовала“, па је онда отворено широко поље за дедукције, које би имале становиту замисао вашу реализовати.

Све у свему, вама није стало баш до тога, да се једном констатује, што истини одговара, а ово је довољан разлог, да на ваша даљња наклапања у овом правцу не реагирам, тим прије, што и сами дозвољавате, да би се преко тога прећи могло, полажући важност на „уводник“ у „Застави“, изврћући при том стање ствари и криво га прик зујући, премда сте о свему врло добро обавијештени. Српски! Часно! Достојно академичара! Само тако даље г. Ластавица!

Загреб, 26 јуна 1907.

С. Крунић,
слушалац права.

Брзојави „Застави“.

Стигли 20 јуна.

Тужба патријарха Георгија.

Срем. Карловци. Главна расправа по тужби патријарха Георгија против народних радикалних посланика биће 16 (29.) јула о г код митровачког котарског суда.

Главни уредник: Јаша Томић.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 19. јуна 1907. године.

Пшеница прве каквоће 17 к. — до 17 к 20 п.	све од 100 кила.
Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.	
Пшеница средња 16 к. 40 п. до 16 к. 60 пот.	
Пшеница лакша 16 к. — п. до — к. — пот.	
Наполица нова — к. — п. до — кр. — пот.	
Јечам 12 круна 60 пот. до 12 кр. 80 пот.	
Зоб нова 14 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Кукуруз у зрну н. 11 кр. — п. до 11 кр. 20 п.	
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до — кр. — п.	
Маст 140 кр. — п. до — кр. — пот.	
Сланина 140 кр — пот. до — кр. — п.	
Сланина паљена 140 кр. — п. до — кр. —	
Свињи угојени тешки 98 до 100 пот.	кила
Свињи средњи . . . 94 до 06 пот.	
Свињи лаки . . . 90 до 92 пот.	
Теоци 72—80 по кили.	
Јагњци 20—40 пар	
Овци ——— „	

Стање воде под Новим Садом

2. јула било је 4 36
3. јула било је . . . . . 4·35

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА

је од многих година одлично опробано средство.
1588 56—

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Г. С. Мителбах Загреб,

Јелачићев трг бр. 2.

Овим Вас обавјешћујем, да сам са Вашим ШВЕДСКИМ КАПЉИЦАМА врло задовољан. Већ сам употријебио толика средства за моју супругу, која већ много година болује на мучним, повраћању, желудачним грчевима, вртоглавици, али узалуд, она није оздравила, од када употребљава ваше шведске капљице, посве је здрава, ради чега Вам изричем своју најсрдачнију хвалу. Бог Вас поживио још много година на корист човјечанства. Уједно молим, да ми одмах пошаљете поузећем 10 оригиналних боца шведских капљица са заштитним знаком „Salvator“.

Са велештовањем
482 5—5 ЂУРО ШЕФЕР.
Szeghedy, дне 24. јануара 1905.

ЗА МОЈУ
ГВОЖЂАРСКУ, ШПЕЦЕРАЈА И МЕШОВИТУ
РАДЊУ

потребујем једног **старијег** и једног **млађег помоћника** и једног **шегрта**. Првенство имају који мађарски говоре.

ЕМЕРИХ ТОПАЛИЋ
805 1—2 у Бачу.

Јаван рачун.

Приликом дочека ученика ратарске школе у Краљеву из Србије дали су добровољне прилоге: Српска Задруга за међусобно помагање и штедњу 20 К. Јова Јерковић 10 К., Јаша Томић 6 К., Петар Попадић 3 К, Марко Вилић 3 К., Милош Катић парох жабаљски 2 К., Др. Бошко Петровић 2 К., Др. Јефта Стојаковић 2 К, Др. Корнелија Ракић 2 К. Др. Јован Радивојчев парох 2 К. и Милета Лесковац апотекар Ст. Врбас 2 К — Укупно 54 К.

Овај новац уплаћен је за трошкове, који су у трошени око угошћења гореспоменутих гостију.

У Новом Саде, 2. јуна 1907. год.

Ђорђе Петровић.

ПОЗИВ.

Чланови друштва „Добротвора“ позивају се на основу решења главне скупштине број 4. од 25. јуна 1907. и наредбе министарске број 2613/1907. да изволе доћи у

ВАНРЕДНУ СКУПШТИНУ

ДРУШТВА „ДОБРОТВОР“-А У НОВОМ САДУ,

која ће се одржати

у четвртак, 21. јуна (4. јула) 1907. у 2 сахата после подне у великој дворани хотела „Јелисавете“

са преосталим дневним редом од главне скупштине, држане 25. јуна о. г.*

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење чланова, који су дошли у скупштину
2. Отварање скупштине.
3. Промена друштвених правила.
4. Избор три члана, који ће оверовити и потписати записник ове ванредне скупштине.

*) Како се у главној скупштини о. г., за којој је била на дневноме реду и промена друштвених правила, није искупио прописани број чланова у смислу 22. § а основних правила, то на основу горње министарске наредбе после 8—10 дана сазвана ванредна скупштина са истим дневним редом безусловно може доносити закључке, али се у смислу исте наредбе назначује, да та скупштина може само у оним предметима доносити закључке, који су предмети у прошлој скупштини били увршћени у дневни ред и да ће без обзира на број чланова моћи доносити закључке.

У Новом Саду, 12. (25.) јуна 1907. год.

777 3—3 **ПРЕДСЕДНИШТВО.**

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Рахиле Манојловић рођ. Белеслијин** расписује се стечај на једно стипендијско место.

Стипендија износи годишње 800 круна.

Одређена је за ученике ма које струке наука, који су Срби православне вере, родом из Угарске и који слушају науке на каквом школском заводу у Угарској.

Првенство имају свагда и при сваким околностима ученици из породице Белеслијин односно они, који с том породицом у сродству стоје.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву; 4 лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама; 5. службено уверење о том, да је из породице Белеслијин или у сродству са завештатељком. Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

Све сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 1. (14.) августа о. г

Молбенице које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске у Новом Саду 7. (20) јуна 1907.

Председник Матице Српске:

798 1—3 **А Хаџић**, с. р.

Стечај.

Расписује се стечај на два места из стипендијске задужбине **Катарине Д. Јовановић**.

Годишња пристојба сваке стипендије чини 400 круна.

Одређена је за учитељске приправнике и приправнице, који су Срби и Српкиње православне вере, родом из Босне или из земаља под круном св. Стевана, и који се обвежу, да ће по свршетку наука најмање шест година дана на којој српској православној школи у Босни учитељевати. Питомци ови и питомице имају своје науке слушати и свршавати на српској православној учитељској школи засад у Сомбору, Пакрацу или Карловцу а с временом, кад се у Босни подигне учитељска школа за образовање учитеља и учитељица за српске школе православне вероисповести, имаће науке своје на том заводу свршавати.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанства од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

Све сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе врати ће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 1. (14.) августа о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске у Новом Саду, 7. (20.) јуна 1907.

Председник Матице Српске:

799 1—3 **А Хаџић**, с р.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Alólirott elöljáróság ezennel közhirré teszi, hogy határában az „Izlaz“ nevű legelőn egy marha itató kutat a szükséges vályukkal, vedrekkel és sátorral felszerelve építteti

Felhivatnak épiteni vállalkozók, hogy jelen ügyben ezen község házánál 1907 évi augusztus 14-én délelőtt 10 órai kezdettel megtartandó versenytárgyaláson jelenjenek meg s a 9500 koronában megállapitott építési költség 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban tegyék le

Feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Számoson, 1907. julius 1 én.

802 1—3 **Számos község elöljárósága.**

Стечај.

Расписује се стечај на два упражњена стипендијска места из задужбине **Нестора Димитријевића** с годишњом пристојбом од 400 круна за ученике ниже евентуално горње гимназије.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише самом себи

Све сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи оснивачевој имају првенство на ту стипендију синови и потомци браћему Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из Великог Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 1. (14.) августа о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске у Новом Саду 7. (20.) јуна 1907.

Председник Матице Српске:

800 1—3 **А. Хаџић**, с. р

Оглас дражбе

Српска православна црквена опћина у Чоки (Торонталу) оправљаће св. цркву и у ту сврху расписује „дражбу на мањак“, која ће се одржати 1. (14.) јула 1907. г. у српској вероисповедној школи у Чоки после подне у 2 сата. Планови, предрачун и услови могу се видети код председника српске православне црквене опћине у Чоки. Укупна прорачуњена свота износи 10.723 К 18 п. Словом: десет хиљада седам сто двадесет и три круне и осамнајст потура.

Српска православна црквена опћина задржава себи право, да посао повери ономе кога она за сходно нађе. Сваки дражбоватељ имаће да положи у име вадиума 10% од укупне предрачуњене своте црк. одбору.

Из седнице црквеног одбора, држане у Чоки 17. (30.) јуна 1907. године.

Јован Искруљев перовођа. — Јован Шустран председник.

801 1—1

ОБЈАВА.

Редовна главна скупштина Српске Учитељске Новчане Задруге у Новом Саду од 21 марта 1907. решила је, да се задруга разреши и ликвидира.

У смислу 2. алинеје 249. §. трговачког закона од 1875. г. XXXVII. зак. чл. позивају се овим сви веровници ове задруге, да своје евентуалне тражбине потписаној управи за шест месеци од трећега уврштења ове објаве пријаве.

У Новом Саду, 16. јуна 1907.

УПРАВА

Српске Учитељске Новчане Задруге у Новом Саду.

789 3—3

ПРИСПЕО ЈЕ И НАЛАЗИ СЕ ПРЕКО ОД ШЕТАЛИШТА

КОЛОСЕУМ ПРОЈЕКТОГРАФ електрично позориште деон. друштво

у Европи највеће подузеће.

2000 КОМОТНИХ СЕДИШТА. **Три хиљаде пламенова.** ДИВНО ОСВЕТЛЕЊЕ.

Сензационални програм. ● Сопствене две машине са 100 коњских снага. ● Сваки други дан сасвим нов програм.

● Поближе из плаката. ●

770 5

Штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.